

BIJLAGE

BEVINDINGEN VISITATIECOMMISSIE DIERENTUINEN

ALGEMENE GEGEVENS

Aanvraagnummer:	dierentuin\2002\035
Naam organisatie:	Dolfinarium Harderwijk B.V.
Plaats organisatie:	Harderwijk
Rechtspersoonlijkheid:	Besloten Vennootschap
Type organisatie:	Dierentuin
Aanvrager vergunning:	10.2.e
Contactpersoon:	10.2.e
Datum visitatie:	7 maart 2003

Algemeen

Het Dolfinarium Harderwijk BV maakt deel uit van een grotere organisatie, genaamd Grévin et Compagnie S.A. in Frankrijk. Het Dolfinarium is gespecialiseerd in zeezoogdieren, die voor een deel getraind zijn om verrichtingen te tonen. Dit 'edutainment' is een belangrijk onderdeel van het park voor de dieren, trainers en bezoekers. Het Dolfinarium bestaat 38 jaar en trekt een kleine miljoen bezoekers per jaar.

Bevindingen

Welzijn:

- Het dierenbestand vertoont over het algemeen een goede gezondheid, ontwikkeling en conditie. De gezondheid wordt dagelijks door observaties gecheckt en ook groei en fysieke ontwikkeling worden regelmatig gecontroleerd.
- De kwaliteit en samenstelling van het water is goed en wordt regelmatig gecontroleerd.
- Het Dolfinarium beschikt voor de verschillende onderdelen over los van elkaar functionerende filtersystemen.
- De trainingen die bijna elke diersoort in Dolfinarium Harderwijk ondergaan zijn een onderdeel van hun verrijkings- en verzorgingsprogramma.

Huisvesting:

- Het lagunebiotoop met een inhoud van 15 miljoen liter zeewater heeft naast een populatie met tuimelaars (*Tursiops truncatus*) en Californische zeeleeuwen (*Zalophus californianus*) ook een zeer grote populatie van diverse soorten vissen, krabben en lagere dieren.
- Ondanks het feit dat een technisch zeer goed toegerust filtersysteem ter beschikking staat en er tevens sprake is van een forse afvoer van biomassa, is het de vraag of de belasting van, met name, stikstof en fosfaat door deze populaties voor het lagune-biotoop niet te groot is. In deze situatie is er sprake van een sterk groei van wieren, vóórkomen van flab, niet of nauwelijks stromend water, een hoog risico op algenbloei en een geschat visbestand van enkele duizenden individuen in diverse soorten.
- De Californische zeeleeuwen in de lagune hebben een fraai bassin tot hun beschikking maar een kiezelstrand ontbreekt in het verblijf.
- Het verblijf van de Pacifische walrussen (*Odobenus rosmarus divergens*) is voor deze soort en populatie te beperkt van grootte en uitvoering. Er leven 3 vrouwtjes en 2 mannetjes (vader en zoon) in een buitenverblijf dat in tweeën is gesplitst. Het betreft vooral de beperkte zwemruimte, het ontbreken van hoogteverschillen en een stenenstrand. Daarbij moet door de voor deze situatie erg beperkte filtercapaciteit zeer frequent worden verversd. De 3 binnenverblijven zijn voor deze 5 individuen erg klein.
- Het verblijf van de Stellers' zeeleeuwen (*Eumetopias jubatus*) heeft een vrij smalle zwemgeul en biedt de dieren weinig verrijking. Het verblijf heeft slechts één echte klauterrots, geen kiezelstrand en geen goede glijmogelijkheden.

- Het opvang- en onderzoekscentrum Fort Heerewich, opgezet voor de opvang en verzorging van zieke of gewonde, aangespoelde dieren herbergt momenteel een tweetal jonge bruinvissen (*Phocaena phocaena*) die niet meer uitgezet kunnen worden. Deze situatie is als opvang buitengewoon fraai maar als permanent verblijf niet geschikt.
- Het Roggenrif herbergt op 200m³ een zeer fors aantal dieren: ongeveer 120 stuks in 20 soorten. Rekening houdend met het aantal soorten, gedrag en de afmetingen van de dieren in volwassen toestand, is deze populatie maximaal te noemen.
- Het biotoop van het Roggenrif is voor diverse soorten zeer beperkt. Dit met betrekking tot schuilgelegenheid voor bijvoorbeeld de spinkrab (*Hyas araneus*), de bodemsituatie voor de pollak (*Pollachius pollachius*) en de zeer geringe diepte voor een rog als de stekelrog (*Raja clavata*).
- De populatie van paardeanemonen (*Actinea equina*) in het Roggenrif is op verschillende plaatsen zodanig hoog dat door de irritatie van netelcellen nadelige effecten op kunnen treden bij onder andere de rogen.

Conservatie:

- Dolfinarium Harderwijk neemt deel aan European StudBooks van de Californische zeeleeuwen, Stellers' zeeleeuwen, tuimelaars en de gewone (*Phoca vitulina*) en grijze (*Halichoerus grypus*) zeehonden.
- Dolfinarium Harderwijk ondersteunt natuurbeschermingsprojecten via het natuurbeschermingsfonds "Dierentuinen Helpen" en herintroductie van gestrande tandwalvissen.
- Dolfinarium Harderwijk is lid van de Nederlandse Vereniging van Dierentuinen en de European Association of Zoos and Aquaria.

Registratie:

- De registratie vindt schriftelijk en per computer plaats.
- Gedetailleerde dagrapporten per dier zijn een goede basis voor een gedegen vastlegging van de relevante gegevens per dier.
- De dieren worden individueel gekend en de meesten hebben een naam ter identificatie.
- Wekelijks wordt de gezondheidssituatie per dier besproken tussen de dierenarts en de verzorger. Bij ziekte vindt dit dagelijks plaats. Alle memorabele gezondheidszaken worden vastgelegd in het dossier van het betreffende dier.
- De noodzakelijke documenten bij binnengekomen dieren zijn aanwezig.

Hygiëne:

- Voer en water worden op een voldoende hygiënische manier aangeboden.
- Bij de voedselopslag en -verwerking wordt de hygiëne goed in acht genomen.
- De diverse voedselkeukens waren goed uitgevoerd, schoon en gemakkelijk te reinigen.
- De verblijven van de dieren zijn in goede hygiënische staat. Er wordt gewerkt met een checklist 'Schoonmaken'.
- In alle gevallen zijn voetenbakken ten behoeve van ontsmetting aanwezig.

Verzorging:

- De medewerkers voeren dagelijks controle uit op verzorging, conditie en gezondheid van de dieren. Deze is over het algemeen heel goed. De dieren zien er goed uit en zijn levendig en vitaal. Daaruit kan worden afgeleid, dat de voeding zowel kwalitatief als kwantitatief goed is.
- De voeding verloopt volgens een vaste instructie.
- Er wordt gewerkt met heldere instructies en checklijsten.
- Er zijn mogelijkheden voor scheiding van zieke en/of gewonde dieren van de andere dieren.

Veterinair:

- Dolfinarium Harderwijk heeft een dierenarts fulltime in dienst, die minstens één keer per week de verzorging en eventuele medische zorg met de verzorgers bespreekt. Hij begeleidt de

dosering van voedingssupplementen, preventieve behandelingen en curatieve aanpak. Bloedonderzoek en dergelijke doet hij zelf.

- Er vindt dagelijkse observatie plaats door het personeel en bij afwijkingen wordt de dierenarts gewaarschuwd.
- Routinematig vindt om de 100 dagen controle plaats van de zeezoogdieren.
- Er vindt drachtcontrole plaats door middel van hormoonbepalingen en/of ultrasound.
- Voor specialistische gezondheidsproblemen raadpleegt de dierenarts externe veterinaire deskundigen of laat die komen. Als voorbeeld: voor de gebitsbehandeling van de walrussen komt een team uit Engeland naar Harderwijk.
- Gestorven dieren worden in relevante gevallen en in overleg met de dierenarts aangeboden voor autopsie.
- Dolfinarium Harderwijk werkt volgens een vast diergeneeskundig protocol.
- Een behandelruimte is aanwezig in de 'Koepel' op het terrein.
- Een quarantaineruimte is aanwezig in het Dolfinarium.

Educatie:

- Dolfinarium Harderwijk verzorgt onder andere bebording, voorstellingen, shows, exposities, rondleidingen, werkstuk- en lespakketten en opdrachten waarin de biologie en ecologie van de desbetreffende soort centraal staat. Op dit moment wordt nieuwe bebording ontworpen waarop kort en duidelijk de biologie en ecologie van het desbetreffende dier wordt beschreven.
- De educatie is gericht op met name soorten, natuur- en milieubehoud. Er zijn lespakketten, lezingen, bebording en speurtochten aanwezig waarin aandacht geschonken wordt aan deze natuur- en soortbescherming.
- Er zijn speciale educatieve programma's voor onder andere groepen georganiseerd, zoals 'met de trainer mee', 'dichter bij de dolfijnen', 'dromen vangen'. Hierin wordt uitleg gegeven over de dieren zelf en hoe ze worden getraind.

Veiligheid:

- Het bedrijf beschikt over diverse werkinstructies.
- Er is een veiligheidsplan en noodplan aanwezig.
- Eerste hulpfaciliteiten zijn beschikbaar.
- De elektriciteit is goed en veilig weggewerkt.

Dolfinarium Harderwijk B.V.

10.2.e

Postbus 9114

3840 GC HARDERWIJK

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		DB/2003/035	11 december 2006
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Dierentuinenbesluit			-2-

Geachte 10.2.e ,

Hierbij ontvangt u de hernieuwde vergunning in het kader van het Dierentuinenbesluit, die oorspronkelijk op 29 juli 2003 aan u is verleend.

Op basis van de beoordeling van de Algemene inspectiedienst en het advies van de visitatie commissie heb ik besloten uw vergunning te continueren. De motivering voor mijn besluit leest u hierna.

Overwegingen

Wettelijk kader

Dierentuin

Op grond van artikel 1, onderdeel a, van het Dierentuinenbesluit is een dierentuin een permanente inrichting waar wilde diersoorten worden gehouden om gedurende tenminste 7 dagen per jaar te worden tentoongesteld aan het publiek. Uitgezonderd zijn dierenwinkels, circussen en inrichtingen met maximaal 10 soorten, niet zijnde beschermde diersoorten volgens de Flora- en faunawet.

Vrijstelling

Op grond van artikel 1 van de Vrijstellingsregeling Dierentuinenbesluit tellen diersoorten genoemd in de bijlage bij het Besluit aanwijzing productie dieren niet mee bij de bepaling van het maximum aantal. Ook inrichtingen waar dieren tijdelijk, maar ten hoogste 12 maanden worden opgevangen voor verzorging en verpleging, worden uitgezonderd. Het tentoonstellen van dieren aan het publiek is voor deze inrichtingen van ondergeschikt belang.

Verbodsartikel

Het is op grond van artikel 3 van het Dierentuinenbesluit, verboden een dierentuin te exploiteren op een wijze die niet overeenstemt met de artikelen 4 en 7 tot en met 13 van het Dierentuinenbesluit.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
11 december 2006	DB/2003/035	2

Vergunning

Volgens artikel 4, lid 1, van het Dierentuinenbesluit dient de exploitant van een dierentuin over een vergunning te beschikken. Van essentieel belang is dat de dierentuin voor wat betreft de eisen aan houden, huisvesten, verzorgen en tonen van dieren voldoet aan het in artikelen 7 tot en met 11 van het Dierentuinenbesluit gestelde. Op grond van de artikelen 12 en 13 van het Dierentuinenbesluit beschikt de exploitant over een helder beleidsprotocol en voert hij een inzichtelijke administratie. Artikel 12 van het Dierentuinenbesluit bevat richtlijnen voor het beleidsprotocol. De minimale eisen voor de registratie van dier of diergroepen zijn vastgelegd in artikel 13 van het Dierentuinenbesluit.

Op grond van artikel 4, vierde lid, van het Dierentuinenbesluit kan een vergunning pas worden verleend nadat de inrichting is geïnspecteerd door Onze minister. Een ambtelijke visitatiecommissie voert deze inspectie uit.

Sluiting

Indien een dierentuin niet voldoet aan bovengenoemde voorschriften, kan op grond van artikel 14 van het Dierentuinenbesluit worden overgegaan tot gehele of gedeeltelijke sluiting.

Beoordeling

Op 9 juni 2006 heeft de visitatie commissie een bezoek aan het Dolfinarium gebracht, het verslag met de bevindingen voeg ik als bijlage toe. Op basis van deze beoordeling heb ik, naast de algemene voorwaarden, besloten drie specifieke voorwaarden aan de vergunning te verbinden. De specifieke voorwaarden betreffen de Krabbenkust, het Roggenrif en de Bruinvisbaai. De algemene voorwaarden maken standaard deel uit van de nieuwe dierentuinenvergunning.

Besluit

Gelet op het voorgaande verleen ik u bijgaande vergunning in het kader van het Dierentuinenbesluit. Aan deze vergunning zijn voorwaarden verbonden.

De vergunning en de voorwaarden treft u hierbij aan.

Bezwaar

Het kan zijn dat u het met deze beslissing niet eens bent. U kunt dan (net als andere belanghebbenden) binnen zes weken na de verzenddatum van deze brief, bezwaar maken. U doet dit door een brief te sturen aan het Ministerie van Landbouw, Natuur, en Voedselkwaliteit, ter attentie van de Afdeling Recht en Rechtsbescherming, Postbus 20401, 2500 EK, Den Haag. Uw bezwaarschrift moet ten minste bevatten:

- uw naam en adres
- de vermelding: 'Dierentuinenbesluit' en het vergunningnummer
- een afschrift van deze brief
- de redenen van uw bezwaar
- de datum van uw bezwaarschrift
- uw handtekening

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
11 december 2006	DB/2003/035	3

_____ Als u iemand machtigt namens u bezwaar te maken, vergeet u dan niet een door u ondertekende machtigingsverklaring mee te sturen.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT,
voor deze:

De teammanager uitvoering Dienst Regelingen

10.2.e

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit**VERGUNNING DIERENTUINENBESLUIT****Vergunningnummer: DB/2003/035,****Datum: 29 juli 2003, en gewijzigd op 29 oktober 2004 en 11 december 2006**

Gelet op artikel 4 van het dierentuinenbesluit;

Gelezen de op 25 oktober 2002 ontvangen aanvraag van Dolfinarium Harderwijk B.V. (verder te noemen 'de aanvrager'), om een vergunning ingevolge artikel 4, eerste lid, van het Dierentuinenbesluit (verder te noemen 'besluit') voor het houden, huisvesten, verzorgen en tonen van wilde dieren in Dolfinarium Harderwijk B.V., Strandboulevard Oost 1, Harderwijk, welke aanvraag de volgende bescheiden omvat:

1. een aanvraagformulier;
2. de bij het aanvraagformulier behorende bijlagen:
 - a. een overzicht van het aantal en de soorten te houden wilde dieren als bedoeld in artikel 5, onderdeel a, van het besluit;
 - b. het organogram van de organisatie en de informatie over het aantal personeelsleden en de kwalificatie, bedoeld in artikel 5, onderdeel c, van het besluit;
 - c. een plattegrond als bedoeld in artikel 5, onderdeel d, van het besluit, en
 - d. het beleidsprotocol, bedoeld in de artikelen 5, onderdeel e en 12, eerste lid, van het besluit.

Overwegende de aanvrager niet kan worden aangemerkt als een vrijgestelde inrichting als bedoeld in artikel 1, onderdeel c, van de Vrijstellingsregeling Dierentuinenbesluit omdat het overgrote deel van de dieren langer dan 12 maanden wordt gehouden en aan het publiek wordt tentoongesteld;

Overwegende dat de aanvrager overeenkomstig artikel 4, vierde lid van het Dierentuinenbesluit is bezocht door de ambtelijke Visitatiecommissie Dierentuinen op 7 maart 2003 en 9 juni 2006;

Overwegende dat de Visitatiecommissie Dierentuinen tot taak heeft vast te stellen in hoeverre de dierentuinen voldoen aan de eisen als bedoeld in artikel 7 tot en met 13 van het Dierentuinenbesluit;

Overwegende dat de bevindingen van Visitatiecommissie Dierentuinen zijn neergelegd in de bij deze vergunning gevoegde bijlage;

Overwegende dat, gelet op de bevindingen van de Visitatiecommissie, de aanvrager niet geheel overeenkomstig de eisen uit het Dierentuinenbesluit handelt;

Overwegende dat hiertoe in het onderhavige besluit voorwaarden zijn opgenomen teneinde te verzekeren dat de aanvrager voldoet aan de eisen uit het Dierentuinenbesluit;

Besluit

Dolfinarium Harderwijk B.V. te Harderwijk een vergunning als bedoeld in artikel 4, eerste lid, van het Dierentuinenbesluit te verlenen voor de in het aanvraagformulier en daarbijbehorende bescheiden beschreven dierentuin, onder de navolgende voorwaarden:

Algemene voorwaarden

1. In deze vergunning wordt verstaan onder:
 - a. vergunninghouder: Dolfinarium Harderwijk B.V. te Harderwijk;
 - b. visitatiecommissie: ambtelijke Visitatiecommissie Dierentuinen;
 - c. besluit: Dierentuinenbesluit.
2. Het houden en huisvesten van de dieren geschiedt overeenkomstig de artikelen 7 en 8 van het besluit.
3. Het verzorgen van de dieren geschiedt overeenkomstig de artikelen 9, 10 en 11 van het besluit.

4. De vergunninghouder beschikt over een beleidsprotocol, als bedoeld in artikel 12 van het besluit, voor de gehouden diersoorten en handelt overeenkomstig.
In het beleidsprotocol is opgenomen:
 - a. bevordering tot instandhouding van de soort door deelname aan onderzoek of fokprogramma's;
 - b. transactieprotocol;
 - c. noodplan;
 - d. voedingsprotocol;
 - e. preventieve en curatieve diergeneeskundige verzorging;
 - f. informatief en educatief programma.
5. De vergunninghouder voert een inzichtelijke registratie van elk dier of elke diergroep, als bedoeld in artikel 13 van het besluit. Een afschrift van de dier inventarisatie- en transactielijst van het afgelopen jaar wordt in het eerste kwartaal van het volgende jaar verzonden aan Dienst Regelingen.
6. De vergunninghouder meldt het voornemen tot het uitvoeren van veranderingen, zoals bedoeld in artikel 4, lid 8, onderdeel a, b en c van het besluit. De melding wordt schriftelijk gedaan aan Dienst Regelingen.
7. De vergunninghouder exploiteert de dierentuin in elk geval op het niveau zoals dat door de visitatiecommissie op 9 juni 2006 is aangetroffen en van welke verslag is gedaan in de bij deze vergunning gevoegde bijlage.
8. Indien blijkt dat de vergunninghouder zich niet houdt aan de voorwaarden van deze vergunning, kan deze worden ingetrokken.

Specifieke voorwaarden

Houden

9. Vergunninghouder monitort de bezetting van soorten en de populaties van die soorten op de Krabbenkust, ten einde aan artikel 7, onderdeel b en d van het besluit te voldoen.
10. Vergunninghouder monitort de bezetting van soorten en de populaties van die soorten in het Roggenrif, ten einde aan artikel 7, onderdeel b en d van het besluit te voldoen.
11. De Bruinvisbaai mag alléén gebruikt worden voor niet terug te plaatsen bruinvissen. Het maximaal te huisvesten aantal is 7 exemplaren, ten einde aan artikel 7, onderdeel b en d van het besluit te voldoen.

Aanspreekpunt in het kader van deze vergunning en de daaruit voortvloeiende voorwaarden is Dienst Regelingen, team CITES/Flora en fauna, Postbus 1191, 3300 BD Dordrecht.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT,
Voor deze:
De teammanager uitvoering, Dienst Regelingen

BEVINDINGEN VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Dierentuinenbesluit

ALGEMENE GEGEVENS

Vergunningnummer: DB/2003/035
 Naam organisatie: Dolfinarium Harderwijk BV
 Plaats organisatie: Harderwijk
 Organisatiestructuur: Besloten Vennootschap
 Organisatievorm: Dierentuin
 Contactpersoon: 10.2.e
 Datum visitatie: 9 juni 2006

Deelname visitatiecommissie:

De heer 10.2.e

De heer 10.2.e

Algemeen

Het Dolfinarium maakt deel uit van Grévin et Compagnie S.A. in Frankrijk. Het Dolfinarium is gespecialiseerd in zeezoogdieren, die voor een deel getraind zijn om verrichtingen te tonen. Dit 'edutainment' is een belangrijk onderdeel van het park voor de dieren, trainers en bezoekers.

Werkwijze

Het Dolfinarium heeft sinds 29 juli 2003, en gewijzigd op 29 oktober 2004, een vergunning volgens het Dierentuinenbesluit. De commissie beoordeelt de huidige status van situaties genoemd in de specifieke voorwaarden van de vergunning. Als basis wordt gebruikt het rapport van de Algemene Inspectie Dienst, opgemaakt na de inspectie van 4 maart 2005. Ook worden nieuwe situaties in het park, die nog niet onder de bestaande vergunning vallen, bekeken.

Specifieke voorwaarden

Welzijn

- De vergunninghouder dient de omvang van de populaties harders (*Chelon labrosus*, *Liza aurata* en *Liza ramada*) en zeebaarzen (*Dicentrarchus labrax*) in de lagune op dit niveau te houden of te verlagen.

Bevinding

De bezetting in de Krabbenkust (lagune) is aanzienlijk lager. Dit is door natuurlijk verloop bereikt. De populaties bestaan nu wel uit grotere exemplaren.

- De vergunninghouder dient de omvang van het visbestand en de paardeanemonen (*Actinea equina*) in het Roggenrif op dit niveau te houden of te verlagen.

Bevinding

De bezetting in het roggrenif is aanzienlijk lager. Dit is door natuurlijk verloop bereikt. De populaties bestaan nu wel uit grotere exemplaren. Er zijn geen huidirritaties waargenomen door neteling van de paardeanemoon.

Huisvesting

- De vergunninghouder dient vóór 1 maart 2005 een verblijf voor de Pacifische walrussen (*Odobenus rosmarus divergens*) ontwikkeld te hebben dat voldoet aan de eisen die deze soort en populatie stelt.

Bevinding

In mei 2005 is het nieuwe verblijf de Walrussenwal in gebruik genomen. Een imposant verblijf met geïntegreerde stallen, keuken en kantoor. Zowel binnen als buiten is er mogelijkheid tot separatie. Vanuit het Odieze Café is er een spectaculair zicht op zwemmende walrussen onderwater.

- De vergunninghouder dient vóór 30 april 2005 een permanent verblijf voor de bruinvissen (*Phocaena phocaena*) ingericht te hebben, aangepast aan de eisen die deze soort stelt, als bedoeld in artikelen 7 en 8 van het besluit. De vergunninghouder dient vóór 10 januari 2005 een kopie van de verleende bouwvergunning en een kopie van een overeenkomst met een aannemer naar LASER op te sturen. Indien de vergunninghouder niet aan deze voorwaarde kan voldoen, dient hij de dieren elders onder te brengen.

Bevinding

In mei 2005 is het nieuwe verblijf de Bruinvisbaai in gebruik genomen. Het verblijf is geschikt voor het permanent huisvesten van opgevangen bruinvissen die kansloos zijn bij het uitzetten na opvang. Het publiek krijgt zo toch de mogelijkheid kennis te maken met deze "Hollandse dolfijn". Het betreft hier een moeilijk in gevangenschap te houden soort.

- De vergunninghouder dient het biotoop van het Roggenrif aan te passen, als bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel c, van het besluit, aan de voorkomende soorten, voornamelijk met betrekking tot schuilgelegenheid voor de spinkrab (*Hyas araneus*), de bodemsituatie voor de pollak (*Pollachius pollachius*) en de diepte voor de stekelrog (*Raja clavata*).

Bevinding

De spinkrab maakt nu geen onderdeel uit van de collectie. Wel is er schuilgelegenheid aangebracht voor een herintroductie van deze soort in het Roggenrif. De bezetting van het rif is aanzienlijk lager. Wel zijn er exemplaren van groter formaat. De licht gekleurde bodem (schittering) en beperkte diepte zijn besproken in de bezwarenprocedure, en worden als ondergeschikt belang gezien t.o.v. de bezetting.

Nieuwe bevindingen

Welzijn

- Opvallend is de matige vitaliteit van de beplanting, mogelijke oorzaak lijkt bodemverdichting en afsluiting door asfalt. Vooral de sequoia's rond de Zeeleeuwenzee en Dolfijnendelta lijden hieronder.
- De groep Stellar zeeleeuwen is teruggebracht naar ongeveer 8 stuks, deze bezetting is beter in overeenstemming met de capaciteit van het verblijf.

Huisvesting

- Het Dolfinarium zoekt naar oplossingen voor overmatige algenbloei. Mechanische verwijdering is te arbeidsintensief, het leeghalen van een bassin niet uitvoerbaar. Het laatste experiment, shock chlorering slaat goed aan. Aandacht op dit punt verdient de Dolfijnendelta.
- De Californische zeeleeuwen hebben een nieuw, maar aanmerkelijk kleiner, verblijf gekregen als gevolg van de aanleg van de Walrussenwal. Dit verblijf voldoet maar is, jammer genoeg, veel beperkter dan het oude verblijf. Een uitbreiding van mogelijkheden om te liggen, middels een zandstrandje of uitbreiding van de vlonders wordt aanbevolen.
